

Tips 'Taal werkt!' 7 april 2011

Dit document geeft een overzicht van de tips die verzameld zijn tijdens de taalconferentie *Taal werkt!* op 7 april 2011 in de Reehorst in Ede.

De organisatie van *Taal werkt!* (de denktank taal) hoopt dat de tips van u en uw collega's in het land bijdragen aan de relatie taalleren op school en in de beroepspraktijk. Veel succes!

Tips: communicatie en informatie

Richting bedrijfsleven:

- Het is heel belangrijk om met de praktijkorganisaties in gesprek te gaan over taal (bijvoorbeeld op een halfjaarlijkse contact/werkveldbijeenkomst van de opleiding met de betrokken praktijkorganisaties):
  - informeer ze goed over je onderwijs, over de rol van taal en over de eisen/examens;
  - laat voorbeelden zien, zoals de filmpjes van Film@taal (herkenbaarheid);
  - bespreek hoe ze kunnen bijdragen aan taalontwikkeling;
  - geef praktische tips mee aan de praktijkorganisaties.
- Ga niet proberen taal 'uit te leggen' aan de deelnemers, maar vertel ze over de regels en gebruiken in het beroep waartoe ze opgeleid worden (tip van docenten aan praktijkopleiders).
- Laat eigen onzekerheden over taal 'zien', het kan juist helpen om (ook) de deelnemer over de drempel te tillen. Laat hardop weten dat je zelf soms ook moeite hebt, maar dat het wel belangrijk is om het goed te doen (tip van docenten aan praktijkopleiders).
- Leg de deelnemer uit dat hun taalvaardigheid een belangrijke sleutel is om verder te groeien in het bedrijf, in hun loopbaan, in een vervolgstudie (tip van docenten aan praktijkopleiders).

Richting deelnemers:

- Hou intensief contact met de deelnemers en de bedrijven/instellingen waarin ze werken. Zet daarvoor alle communicatiemogelijkheden in: email, skype, telefoon, maar indien nodig ook fysiek bezoek (e-learning in de BBL).

Tips: organisatie en samenwerking

Binnen mbo-instellingen

- Betrek de beroeps/vakdocenten bij taal. Maak taal leuk!
- Alle docenten moeten betrokken zijn bij taalontwikkeling en bij de beoordeling.
- Formeer een werkgroep 'taal' die breder is dan je eigen opleiding: zeker in afdelingen waar taaldocenten ondervertegenwoordigd zijn, geeft dit meer ontwikkelkracht.
- Managers van de mbo-instellingen zouden zich gedegen bezig moeten houden met de taalontwikkeling van hun personeel.
- Teambenadering: zorg ervoor dat alle betrokkenen op de hoogte zijn van de taalontwikkeling van de deelnemer.
- Als je gebruik wilt maken van e-learning voor de beroepsbegeleidende leerweg dan heb je flexibele mensen/docenten nodig voor de uitvoering, die open staan voor ongebruikelijke werktijden en voor voortdurende verbetering en vernieuwing.

Met bedrijfsleven

- Een nauwe samenwerking tussen werkgever en opleider is belangrijk: samen verantwoordelijk voor de bedrijfsopleidingen. De samenwerking kan zich richten op:
  - Gezamenlijke invulling van het programma;
  - Uitwisseling van materiaal;
  - Informatie over het referentiekader en taalprofiel;
  - Bespreken van taalproducten;
  - Taaltips voor de werkvloer.
- Samenwerking/betrokkenheid school-bedrijfsleven zowel bij het taalleren als het beoordelen is essentieel.

Tips: kennis(deling) en deskundigheidsbevordering

- Heb vertrouwen in de vakdocenten en de praktijkopleiders; zij kunnen heel veel als je ze goed instrueert.
- Het maakt het makkelijker de vakdocenten te betrekken bij de taalontwikkeling en de beoordeling van taal als de generieke en de beroepsgerichte taalleerlijn aan elkaar gekoppeld worden.
- Bekijk samen hoe de taalaspecten in bestaande opdrachten geoptimaliseerd kunnen worden (voldoende opdrachten, duidelijke instructie, beoordelingscriteria taal).
- Neem de tijd om met de vakcollega's aan tafel te gaan zitten en neem in een paar sessies alle kwalificatiedossiers door op taalhandelingen. Spreek af in welk vak welke taalhandeling geoefend kan worden (en vooral ook: waar dan nog 'gaten' overblijven voor de dekking van

referentieniveaus). Het kost veel tijd en inzet, maar je hebt enorm veel winst: je krijgt gevoel voor taal in de vakles, gevoel voor het niveau en je maakt er een teamproduct van!

- Laat vakdocenten zien hoe zij de deelnemers kunnen leren omgaan met theorieboeken.
- Alle docenten trainen op het gebied van Nederlands, taalgericht vakonderwijs en taalbeoordeling.
- Neem contact op met c.middendorp@rocmondriaan.nl als je meer wilt weten over hun systeem van e-learning.

Tips: (taal-)visie en kaders

- Het is belangrijk dat er een nauwe relatie is tussen taalleren op school en taalleren in de beroepspraktijk.
- Taalleren doe je in en voor het beroep.
- Zorg voor een win-win situatie: voor de opleiding en het leerbedrijf, voor de deelnemer en de opleiding en voor de deelnemer en het leerbedrijf.
- Laat de 'taalles' los en breng Nederlands in spelvorm: laat regelmatig Nederlands terugkomen in een andere setting.
- Succeservaringen als stimulans: hoe klein ze ook zijn, benadruk de successen.
- Denk bij taalles niet alleen aan grammatica en spelling, maar zeker ook aan communicatie. Hoe schrijf ik een sollicitatiebrief, hoe ga ik om met collega's, begrijp ik wat mijn baas uitlegt of wat mijn klant/cliënt vraagt, etc.

Tips: materialen en middelen

- Taalprofielen en lesmateriaal maken op basis van herkenbare praktijksituaties .
- Taalkaarten geven praktijkopleiders meer zicht op de taalvaardigheid (ook van henzelf).
- Laat feedbackformulieren gebruiken voor de bpv-begeleiding.
- Geef op het beoordelingsformulier voor de bpv ook taal een plaats.
- Zelf materialen ontwikkelen voor Nederlands, die toegespitst zijn op de opleiding en toewerkt naar zelfstandigheid.
- Instrumenten voor docenten en deelnemers voor feedback en beoordeling van taal geven docent en deelnemer houvast en steun.
- Toepassing methodiek Youturn en EQUIP; binnen de justitiële jeugdinrichtingen heeft men succesvol gebruik gemaakt van beide methodes.
De methodiek Youturn stelt medewerkers binnen de inrichting (groepsleiders, pedagogisch medewerkers en anderen) in staat om allemaal op dezelfde manier met jongeren te werken. Taal is daar onderdeel van.
EQUIP is een volledig uitgewerkt programma waarmee **jongeren leren verantwoordelijkheid** nemen voor hun eigen **denken en doen**. Het doel is jongeren te motiveren en toe te rusten ('equiperen') om elkaar te helpen en van elkaar te leren. Met EQUIP wordt gewerkt aan het ombuigen van een negatieve groeps-/straatcultuur naar een cultuur waarin je rekening met elkaar houdt.

- Meld je aan voor Beterspellen.nl (en ook: beterrekenen.nl): website i.s.m. Noordhoff waarbij je iedere dag een spelopgave via de mail krijgt toegestuurd. Je kunt vervolgens jouw antwoord vergelijken met dat van alle anderen (tip van taalcoach aan collega's).
- Gebruik bij e-learning praktische instructiefilmpjes (bijvoorbeeld: Hoe hol je een kalkoen uit? Hoe benader je klanten?).
- Gebruik bij e-learning (in de BBL) een flexibel systeem waarin je snel kunt invoeren en alles goed kan bijhouden.
- Tip voor iedereen die onmogelijk alle collega's van verschillende locaties bij elkaar krijgt en vanwege de urennorm ook zelf amper aan extra inzet toekomt: gebruik bestaande hulpmiddelen zoals de taalkaarten van het Cinop en de diverse servicedocumenten op de website van het Steunpunt taal en rekenen mbo. Je hoeft echt niet het wiel opnieuw uit te vinden.